

Vägledning för dig som ska anlita assistansanordnare

Denna guide vänder sig till dig som har personlig assistans. Det är viktigt att den verksamhet som du har eller väljer som assistansanordnare är seriös. Därför är det bra att vara uppmärksam på tecken på att verksamheten är seriös eller oseriös. Det finns också vissa saker som du kanske vill kunna kolla upp om assistansanordnaren. IfA har därför tillsammans med det brottsförebyggande kansliet på Ekobrottsmyndigheten tagit fram denna vägledning som tar upp saker som vi ser är bra att du kollar upp när du ska välja assistansanordnare.

Varför en vägledning?

Det finns många saker att tänka för den som ska välja assistansanordnare. Om man väljer att anlita ett företag för att utföra assistansen tycker vi på IfA att det finns saker som är viktiga att undersöka för att minska risken att anlita en oseriös aktör. Med oseriös aktör menar vi assistansanordnare som till exempel:

- inte följer de lagar och regler som gäller när man anordnar assistans, som inte bedriver verksamhet med god kvalitet för assistansanvändaren.
- som använder assistansverksamhet som ett verktyg för att begå ekonomisk brottslighet.

Att välja en oseriös assistansanordnare kan därför leda till att assistansen utförs på ett bristfälligt sätt, att den som använder assistans utsätts för risker eller missförhållanden och att assistansersättningen används på ett felaktigt och i värsta fall brottsligt sätt. Vi tycker att det är viktigt att den som anlitar ett företag ska känna sig trygg med att den som utför assistansen är en seriös aktör som har förutsättningar att bedriva verksamhet som har god kvalitet och som följer de lagar och regler som gäller. Att de som har personlig assistans anlitar seriösa aktörer gör det också svårare för företag som ägnar sig åt ekonomisk brottslighet att göra det inom assistansverksamhet. Även om det är ett litet antal verksamheter där det begås brott så har dessa fall en stor negativ påverkan på förtroendet för assistansbranschen och i vissa fall även insatsens legitimitet.

För att hitta en seriös anordnare finns det flera saker som vi tycker är viktiga att kontrollera och vägledningen är ett stöd för det. Den tar upp saker som kan tyda på att det rör sig om en seriös anordnare och saker som kan visa på att det kan röra sig om en oseriös anordnare. Det är viktigt att tänka på att flera olika egenskaper kan ge en starkare indikation på att det är en oseriös aktör. Ett företag som har flera av de egenskaper som vi ser indikerar en oseriös aktör kan ändå vara seriös. Egenskaper som indikerar att en anordnare är seriös är inte en garanti för att anordnaren faktiskt är det.

Förklaringar av begrepp

I vägledningen används flera begrepp som många kanske inte använder till vardags och vi beskriver olika fenomen som alla kanske inte känner till. Här förklarar vi några av de begrepp vi använder så att det ska bli lättare att förstå det vi skriver om i vägledningen.

Arbetsgivare/Arbetsgivaransvar

Om du anlitar ett företag för att anordna assistansen är det assistansanordnaren, alltså det företag som du anlitar, som ska vara arbetsgivare och som har ansvar för de som arbetar i verksamheten det vill säga har arbetsgivaransvaret. Det är företaget som ska betala ut löner till assistenterna, och som ska se till att skatt och arbetsgivaravgifter betalas till Skatteverket. De ska även betala in pensioner för assistenterna och se till att det finns försäkringar som täcker till exempel om assistenterna skadar sig eller råkar ha sönder något i din bostad.

Assistansanordnare

När vi skriver om assistansanordnare menar vi det företag som assistansanvändaren anlitar för att utföra assistansen. Det vanligaste är aktiebolag, men det finns också andra typer av företag som också kan vara assistansanordnare, så som enskilda firmor, stiftelser, brukarkooperativ och ideella och ekonomiska föreningar. Alla företag ska ha ett organisationsnummer. Organisationsnumret är det samma även om företaget till exempel byter namn. Man kan säga att organisationsnumret är företagets personnummer.

Assistansverksamhet

Med assistansverksamhet menar vi två saker:

- Själva utförandet av assistansen det vill säga de personliga assistenternas arbete samt dokumentation och administration kopplat till det dagliga arbetet.
- Det som sker mer sällan och längre bort från assistansanvändaren, till exempel det som sker på assistansanordnarens kontor som till exempel utbildning och rekrytering av personal och hantering och redovisning av ekonomin kopplat till assistansen.

Assistansanordnarens företrädare

Assistansanordnarens företrädare är den eller de som har det juridiska ansvaret ansvarar för verksamheten i det företag som anordnar assistansen. Om det är en enskild firma är det den som är innehavaren av den enskilda firman som har hela ansvaret för företaget. Om det är en annan typ av företag de som sitter i företagets styrelse och den som är verkställande direktör (VD). Dessa personer är ansvariga om det till exempel sker brottslighet i företagets verksamhet och att företagets ekonomi sköts på rätt sätt. Vilka som är företrädare hittar du oftast uppgifter om hos Bolagsverket där företag ska registrera vilka som sitter i styrelsen och vilka som är verklig huvudman, det vill säga äger företaget. Men om företaget är en stiftelse så hittar du informationen om vilka som sitter i styrelsen och om någon äger stiftelsen hos Länsstyrelsen. I ett aktiebolag (AB) vilket är den vanligaste formen av företag, är företrädarna också de som äger bolagets aktier. Om det är ett mindre företag är det ofta samma personer som äger bolaget som sitter i styrelsen och det är inte säkert att det finns en VD. Stora företag kan ha många ägare och ägs ibland av ett eller flera andra bolag. Förutom de företrädare som finns registrerade hos Bolagsverket kan det finnas andra som företräder företaget, men det är framför allt de som vi har beskrivit som har ansvar och till exempel kan bli straffade om företaget inte sköts som det ska.

Egenanordnare/Egen arbetsgivare

Den som själv ordnar sin egen assistans får själv assistansersättning från kommunen eller Försäkringskassan och har hela ansvaret för att pengarna hanteras rätt. Den som ordnar sin assistans på detta sätt har också ett arbetsgivaransvar. Det innebär till exempel att se till att de som arbetar i

verksamheten är rätt försäkrade, att arbetsmiljön är bra och att regler för när och hur länge man får arbeta följs, och att rätt lön betalas ut samt att skatter och andra avgifter betalas på rätt sätt.

Den assistansanvändare som själv vill vara arbetsgivare åt sina assistenter behöver inte tillstånd från IVO. Det räcker med att anmäla det till IVO:s egenanordnarregister. Vårdnadshavare kan anordna assistans på detta sätt åt barn som de är vårdnadshavare för tills barnet fyller 18 år, och en god man kan anordna assistansen åt den person som hen är god man för. Däremot så kan man inte vara egenanordnare om man anordnar assistansen i form av ett företag, även om det bara är till sig själv. Då behövs tillstånd av IVO.

Det är viktigt att känna till att den som väljer att själv ordna sin assistans och själv ta emot assistansersättningen också har det fulla arbetsgivaransvaret för de som arbetar, och om det skulle fattas beslut om återkrav av felaktigt utbetald assistansersättning är det assistansanvändaren som själv måste betala tillbaka de pengar som kommunen eller Försäkringskassan bedömt betalats ut fel.

Företagsinformationssidor

Det finns många sidor på nätet som erbjuder information om företag och dess företrädare, särskilt vad gäller aktiebolag. Du hittar dem enklast genom att söka på assistansanordnarens namn och/eller organisationsnummer. De flesta sidor innehåller information om vilka som sitter i styrelsen och hur företagets ekonomi sett ut de senaste åren. På vissa sidor kan du också ladda ner företagets senaste årsredovisningar gratis eller mot en kostnad, och också köpa en kreditupplysning för att se om företaget har eller haft skulder som inte betalats i tid (så kallade betalningsanmärkningar). Exakt vilken information som sidorna erbjuder och vad som går att få gratis varierar, så det kan vara bra att kolla upp ett företag på flera sidor.

Inspektionen för vård och omsorg, IVO

IVO är den myndighet som utfärdar tillstånd för att yrkesmässigt bedriva verksamhet med personlig assistans. IVO har också ansvar för att genom tillsyn se till att den som har tillstånd att bedriva personlig assistans fortlöpande uppfyller de krav som gäller. I samband med tillståndsansökan prövar IVO om verksamheten bedrivs av personer med tillräcklig insikt för att bedriva verksamheten och om de är lämpliga i övrigt samt om verksamheten har ekonomiska förutsättningar att bedrivas på de regler som gäller för den verksamhet som man söker om att få bedriva. Vid ansökan om personlig assistans tittar också IVO på om man beskriver verksamheten i ansökan på ett sätt som ger förutsättningar för att den ska kunna bedrivas med kvalitet genom att till exempel titta på vilka rutiner assistansanordnaren ska ha för kontakter med myndigheter och hur de ska utbilda sin personal. Den som ska bedriva assistansverksamhet måste först ansöka om tillstånd och få det innan verksamheten får starta.

Den som har fått tillstånd måste också anmäla förändringar i verksamheten till IVO, till exempel om företaget byter styrelse, adress eller ägare. IVO gör också tillsyn av assistansanordnare för att kontrollera att verksamheten bedrivs med god kvalitet och enligt de lagar och regler som gäller för verksamheten. Här gäller att de som bedriver verksamheten fortsatt ska vara lämpliga och ha tillräcklig insikt samt ha ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten med kvalitet. Om det inte är så kan IVO försöka få verksamheten att ändra det genom att påtala brister i verksamheten som de behöver åtgärda, är bristerna allvarliga kan IVO förelägga att verksamheten ska vidta åtgärder och i vissa fall också återkalla tillståndet för verksamheten.

Konsultverksamheter

Vissa verksamheter erbjuder administrativa tjänster för den som själv ordnar sin egen assistans, så kallad konsultverksamhet. Om en egenanordnare anlitar ett konsultföretag för att sköta vissa uppgifter, är det ändå egenanordnaren som är arbetsgivare för sina assistenter och har arbetsgivaransvaret.

Målvakter

Det händer att personer som driver företag vill att det ska se ut som att det är någon annan som bedriver verksamheten, det vill säga att de använder så kallade målvakter. Det kan handla om att de själva blivit dömda för brott, har näringsförbud, det vill säga blivit förbjudna att ha och driva företag under en viss period. Det kan också handla om att de inte uppfyller kraven för att få tillstånd eller har stora skulder som gör att de inte kan stå som företrädare för det företag där i vilket de bedriver verksamhet.

Omständigheter som indikerar att det rör sig om en seriös assistansanordnare

Tillstånd av IVO

Den som genom ett företag bedriver assistansverksamhet behöver tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg (IVO). På tillståndsbeviset står vilket företag och organisationsnummer som tillståndet gäller, vilken målgrupp (barn/vuxna och vilka personkrets/personkretsar) tillståndet gäller för. Ett tillstånd att bedriva personlig assistans gäller i hela landet och till dess att assistansanordnaren själv anmäler till IVO att verksamheten har upphört eller IVO återkallar tillståndet.

Viktigt att kolla upp:

- Tillståndet gäller det företag som du överväger att anlita som assistansanordnare, det vill säga det är samma organisationsnummer på tillståndsbeviset som på avtal och andra handlingar från assistansanordnaren.
- Tillståndet omfattar dig vad gäller målgrupp (ålder och personkrets).
- Assistansanordnaren har meddelat IVO aktuella uppgifter om företagets företrädare och adress.
- Att IVO inte har gjort en tillsyn av assistansanordnaren där det framkommit brister i verksamheten.

Så här kollar du upp:

Ring eller mejla IVO och fråga om verksamheten har tillstånd. Uppgifter om vilka som har tillstånd kan du få om du mejla registerfragor@ivo.se eller ringer IVO:s växel på [010-788 50 00](tel:010-7885000). Hos IVO kan du också begära ut ett tillståndsbevis och kontrollera att uppgifterna stämmer med vad anordnaren anger, till exempel företrädare, organisationsnummer, adress och målgrupp som tillståndet omfattar. Du kan också fråga om det har skett någon tillsyn av verksamheten och om det i så fall fattats några beslut om att verksamheten ska vidta åtgärder på grund av brister i verksamheten. I så fall har du rätt att begära ut dessa beslut från IVO.

Utbetalningen av assistansersättning från kommunen eller Försäkringskassan går till assistansanordnaren

Utgångspunkten har i assistansen varit att pengarna betalas ut till assistansanvändaren, som i sin tur betalar assistansanordnaren för utförda tjänster, men vanligaste nu mer är att betalningen går direkt till assistansanordnaren. Att utbetalningen kan betalas ut direkt till assistansanordnaren, om du som assistansberättigad vill det, talar för att verksamheten har myndighetens förtroende att ta emot pengarna.

Det händer att utbetalningarna stoppas till vissa verksamheter och att ersättningen betalas direkt till assistansanvändaren, som i sin tur kan betala ersättningen till den verksamhet som man köpt tjänster av. Det kan vara viktigt för dig att känna till om det är så att Försäkringskassan eller kommunen inte betalar direkt till anordnaren och i sådana fall varför.

Viktigt att kolla upp:

- Att assistansanordnaren har möjlighet att ta emot assistansersättningen direkt från Försäkringskassan eller kommunen.
- Att Försäkringskassan eller kommunen inte har fattat några beslut om att stoppa utbetalningar till assistansanordnaren.

Så här kollar du upp:

Maila/ring Försäkringskassans kundcenter (<https://www.forsakringskassan.se/kontakta-forsakringskassan/kundcenter-for-privatpersoner>), eller den beslutande kommunen, och fråga om det fattats några beslut om att stoppa utbetalningar till det företag du funderar på att anlita.

Det är assistansanordnaren som är arbetsgivare för assistenterna och som betalar ut löner

Det är viktigt att det är det företag som anordnar och utför assistansen som är assistenternas arbetsgivare och att inte underleverantörer eller bemanningsföretag används för att utföra assistansen. Det behöver vara tydligt mellan dig och anordnaren vem som ska utföra assistansen och det ska vara tydligt för de personliga assistenterna att anordnaren är deras arbetsgivare. Om detta inte sköts som det ska kan du bli ansvarig för att betala löner, skatter och avgifter.

Det förekommer att du som assistansberättigad uppmanas att bli egen arbetsgivare och anlita en konsultverksamhet istället för en assistansanordnare med tillstånd. Då innebär det att du som assistansberättigad fortfarande har kvar allt ansvar för att det går rätt till med ersättningen och den personliga assistansen. Det finns då heller inget krav om dokumentation eller systematiskt kvalitetsarbete. IfA avråder från detta.

Viktigt att kolla upp:

- Assistansanordnaren står som arbetsgivare på assistenternas anställningsavtal
- Är assistansanordnaren registrerad som arbetsgivare hos Skatteverket
- Tar anordnaren fullt arbetsgivaransvar och till exempel har försäkringar för de anställda
- Assistenternas löner betalas av assistansanordnaren
- Är ansvarsfördelningen mellan dig och anordnaren tydlig?

Så här kollar du upp:

Företaget ska vara den som står som arbetsgivare på assistenternas anställningsavtal, inte du som assistansanvändare. ska också vara den som tar emot medel från Försäkringskassan eller kommunen och lönerna ska betalas från företagets och inte ditt konto.

Hos Skatteverket kan du kontrollera om företaget är registrerad som arbetsgivare:

<https://www.skatteverket.se/foretag/etjansterochblanketter/allaetjanster/tjanster/hamtaforetagsinformation.4.35c34f651660af3747c1ad6.html>

Det är samma personer som företräder verksamheten som står som ansvariga på tillståndsbeviset och i bolagshandlingar

De personer som företräder assistansanordnaren ska också vara de som faktiskt bedriver verksamheten. Det förekommer att oseriösa personer bakom ett företag använder målvakter, det vill säga övertalar personer som inte har något med verksamheten att göra, att stå som ansvariga för att de vill att någon annan får skulden om/när det visar sig att det förekommer oegentligheter eller för att de själva inte har rätt att bedriva verksamheten. I stora företag är det ofta så att assistansanvändaren har väldigt lite kontakt med företrädarna för assistansanordnaren, men om det är ett litet företag med väldigt få kunder är det vanligare att de arbetar närmare själva verksamheten. Om det är också viktigt att de som skriver avtal med dig som kund har rätt att skriva handlingar i företagets namn.

Viktigt att kolla upp:

- Det är de som bestämmer över assistansverksamheten som är registrerade som assistansanordnarens företrädare.
- Det är de som bestämmer över assistansverksamheten som är de som prövats i IVO:s tillståndsprövning eller har anmälts som nya företrädare till IVO:s tillsyn.
- De som skriver avtal i företagets namn har rätt att göra det genom att vara formella företrädare, externa firmatecknare eller genom fullmakt.

Så här kollar du upp:

Titta på underlag som visar vilka som är assistansanordnarens företrädare och tillståndsbevis och ansökningshandlingar om tillstånd/anmälningar om ändringar från IVO (se under tillstånd från IVO ovan hur du får tillgång till tillståndsbeviset) och jämför med vilka som skrivit på handlingar (avtal med dig som assistansanvändare till exempel) i företagets namn. Vilka som är assistansanordnarens företrädare kan du antingen hitta på företagssidor på nätet eller mot en kostnad få från Bolagsverket (se ovan under assistansanvändarens företrädare) Om det är någon som inte står som företrädare eller till exempel extern firmatecknare så be att få se en undertecknad fullmakt där det framgår att denna person har rätt att skriva under olika avtal och handlingar i assistansanordnarens namn.

Företaget är medlem i en arbetsgivarorganisation

Branschorganisationer organiserar företag och förhandlar till exempel om avtalsvillkor med fackföreningar som för anställdas talan. Arbetsgivarorganisationer kan också stötta företag som är medlemmar på olika sätt med utbildningar och rådgivning. För att få vara medlem i en sådan arbetsgivarorganisation behöver företaget uppfylla vissa krav. Kraven bestäms av arbetsgivarorganisationen själv och kan därför skilja sig från de krav som gäller för att till exempel få tillstånd. Att assistansanordnaren är medlem i en arbetsgivarorganisation innebär att de uppfyller de

krav som gäller för att vara medlem i organisationen vilket dels är en kvalitetsstämpel då arbetsgivarorganisationen kan utesluta företag som inte uppfyller de krav som gäller, men innebär också att arbetsgivaren kan få stöd och hjälp när den behöver det.

Viktigt att kolla upp:

- Är assistansanordnaren medlem i en arbetsgivarorganisation?

Så här kollar du upp:

Fråga anordnaren om denne är medlem i en arbetsgivarorganisation. Kontakta sedan den arbetsgivarorganisationen via organisationens officiella telefonnummer eller mailadress.

Anställda i företaget har kollektivavtal

Kollektivavtal innebär att arbetsgivaren och det fackförbund som de som arbetar i verksamheten är medlemmar i har kommit överens om vilka villkor som ska gälla för de som arbetar i företaget. Det innebär att de som är anställda av företaget (assistenter och annan personal) till exempel har minst så mycket lön och semester som man kommit överens om mellan fackföreningen och arbetsgivaren, och att villkoren liknar det som gäller för andra företag i samma bransch. Att företaget har kollektivavtal ska garantera att assistansanordnarens anställda får en lön som är rimlig och att företaget inte bryter mot de lagar och regler som gäller för den som är arbetsgivare.

Viktigt att kolla upp:

- Företaget har tecknat kollektivavtal men ett fackförbund gällande de anställdas löner och andra arbetsvillkor.

Så här kollar du upp:

Företaget ska kunna visa upp att det finns ett kollektivavtal som undertecknats av arbetsgivaren och de som representerar fackförbundet. För att kontrollera att det verkligen stämmer kan du ringa eller mejla fackförbundet via dess officiella telefonnummer eller mailadress.

Verksamheten har bedrivits länge av samma personer

Om samma personer suttit i styrelsen under längre tid, och verksamheten har bedrivits med tillstånd under en längre tid så är det troligare att personerna bakom bolaget har samlat på sig mycket erfarenhet kring hur det är att driva assistansverksamhet, och myndigheter har under längre tid haft möjlighet att följa verksamheten i samband med till exempel tillsyn.

Viktigt att kolla upp:

- Personerna som är företrädare för assistansanordnaren har varit det under en längre tid.
- Assistansanordnaren har haft tillstånd att bedriva personlig assistans under en längre tid.
- Vad har företrädarna för erfarenhet av att bedriva företag och assistans sedan tidigare?

Så här kollar du upp:

På många Företagsinformationssidor kan du se information om vilka som sitter i ett företags styrelse och hur länge de har suttit där. Du kan också ringa/skriva till Bolagsverket för att mot en kostnad få ut dessa uppgifter: <https://foretagsinfo.bolagsverket.se/sok-foretagsinformation-web/foretag> . Från Bolagsverket kan du också hämta uppgifter som visar om assistansverksamhetens företrädare har haft uppdrag i andra företag sedan tidigare.

Assistansanordnaren har en auktoriserad/godkänd revisor

En revisor har i uppgift att se till att de som sitter i ett företags styrelse sköter sitt uppdrag, och om informationen som företaget ger om hur det går ekonomiskt i till exempel årsredovisningar ger rätt bild av hur företaget verkligen går. Vissa stora företag är skyldiga att ha en auktoriserad revisor, men alla har möjlighet att frivilligt anlita en auktoriserad eller en godkänd revisor (det vill säga en revisor med något kortare utbildning och erfarenhet än en auktoriserad revisor). Att en auktoriserad eller godkänd revisor innebär att någon som inte själv är företrädare för företaget och som har utbildning och erfarenhet har möjlighet att kontrollera att företagets företrädare sköter sitt uppdrag, och att till exempel skatter och avgifter betalas som det ska samt att företagets bokföring sköts enligt de regler som gäller. En revisor har också anmälningsplikt, det vill säga skyldighet att göra en brottsanmälan om den upptäcker att företaget inte har skött sin bokföring i enlighet med de lagar och regler som gäller. En revisor är också skyldig att skriva en kommentar i sin revisionsberättelse om den inte haft tillräckligt underlag för att kunna utföra sitt uppdrag eller om den upptäckt brister i hur verksamheten skött sin ekonomi.

Viktigt att kolla upp:

- Har assistansanordnaren en auktoriserad eller godkänd revisor?

Så här kollar du upp:

Om assistansanordnaren har en revisor står den som en av företagets företrädare under "tillsynsbefattningar". Du hittar den informationen på företagets registreringsbevis som du mot en kostnad kan beställa genom att ringa/skriva till Bolagsverket eller beställa via <https://foretagsinfo.bolagsverket.se/sok-foretagsinformation-web/foretag>. Du kan också hitta informationen på så kallade företagsinformationssidor där du ser vilka som är företagets företrädare.

Omständigheter som kan tyda på att det är en oseriös assistansanordnare

Assistansanordnaren saknar tillstånd av IVO

Vissa företag utför assistans utan tillstånd. Det kan handla om företag som utför assistans åt personer som är registrerade som egna arbetsgivare/egenanordnare i form av så kallad konsultverksamhet. Det kan också vara så att assistansen utförs helt av underleverantörer eller att all personal som utför assistansen är anställda av ett bemanningsföretag.

Att utföra assistans åt någon som är egenanordnare eller som underleverantör/bemanningsföretag kan då vara ett sätt för en oseriös aktör att bedriva assistansverksamhet men komma undan kravet på tillstånd, och den granskning av assistansanordnaren som då sker. Det kan handla om företag som sökt men inte fått tillstånd, som fått tillståndet återkallat eller som inte har tillräcklig kunskap om de lagar och regler (inklusive tillståndsplikten) som gäller.

Det finns också företag som hjälper enskilda assistansanvändare med viss administration utan att det innebär att det rör sig om en oseriös aktör eller att företaget försöker kringgå kravet på tillstånd, men det är viktigt att tänka på omfattningen av det stöd som företaget erbjuder i dessa fall. Det gäller särskilt när det stöd som vissa av dessa företag ger är väldigt omfattande och i praktiken är att utföra assistans och verksamheten inte har tillstånd.

Viktigt att kolla upp:

- Företaget sköter i princip allt som har med assistansen att göra men saknar tillstånd från IVO.
- Företaget har sökt men inte fått tillstånd av IVO, eller fått tillståndet återkallat.
- Assistansen utförs av personer som assistansanordnaren hyr in via bemanningsföretag eller som är anställda av underleverantörer.

Så här kollar du upp:

Ring eller mejla IVO och fråga om verksamheten har tillstånd. Uppgifter om vilka som har tillstånd kan du få om du mejlar registerfragor@ivo.se eller ringer IVO:s växel på 010-788 50 00 . Du kan också fråga om det finns avslagsbeslut eller beslut om återkallelse av tillstånd för företaget. Kontrollera att det är samma företag som du anlitar som också är arbetsgivare åt assistenterna genom att fråga assistansanordnaren om de använder underentreprenörer eller bemanningsföretag. Du kan också be att få se anställningsavtal för att undersöka vilket företag som anställt assistenterna.

Assistansanordnarens formella företrädare är så kallade målvakter

Eftersom det är de som är företrädare för verksamheten som kan bli straffade om inte regler och lagar följs är det viktigt att de har insyn och förmåga att driva verksamheten på ett bra sätt. Ibland kan man till exempel sätta in så kallade målvakter som företrädare för företaget. Det kan vara för att de som egentligen bedriver verksamheten inte vill bli straffade om något skulle hända i verksamheten, inte vill betala skulder om bolaget skulle gå dåligt och försättas i konkurs eller inte uppfyller de krav som gäller för att till exempel få tillstånd eller är förbjudna att driva företag (har så kallat näringsförbud). Det kan också handla om att de som egentligen står bakom företaget inte skulle få bedriva verksamheten om det var känt att det var de som står bakom den. Det är viktigt att komma ihåg att kunskapen och synligheten i verksamheten kan se olika ut i stora och små företag. I ett stort företag som ägs av många personer som till exempel köpt aktier på börsen är ofta ägarna inte aktiva i företagets verksamhet. Men om det på pappret står att bolaget ägs och drivs av ett antal namngivna personer men dessa inte alls verkar vara delaktiga/kunniga om det som sker utan det verkar vara helt andra personer som pratar om och syns i verksamheten kan det vara en varningssignal om att företaget använder målvakter.

Viktigt att kolla upp:

- De som företräder assistansanordnaren i olika sammanhang är samma personer som är registrerade som företrädare för verksamheten.
- Assistansanordnarens företrädare går att komma i kontakt med via olika kommunikationskanaler (mail/telefon eller ombud).
- Det finns tydliga uppgifter på hemsidan vilka som är assistansanordnarens företrädare och dessa uppgifter stämmer med hur det är när du har kontakt med företaget.
- Avtal och andra handlingar skrivs under av personer som är registrerade som företrädare för assistansanordnaren eller har en fullmakt att företräda assistansanordnaren
- Vad har företrädarna för verksamheten (särskilt i en mindre verksamhet) för insyn i verksamheten?

Så här kollar du upp:

Kontrollera vilka personer som skriver under avtal och andra handlingar och som syns utåt i verksamheten på till exempel företagets hemsida och sociala medier. I ett mindre företag kan det vara bra att träffa de som är företrädare för assistansanordnaren, och se att de har kunskap om vad som sker i verksamheten. Du kontrollerar vilka som är assistansanordnarens företrädare genom att köpa uppgifter (registreringsbevis och uppgifter om verklig huvudman) från Bolagsverket, eller titta på vilka som står som företrädare på olika företagsinformationssidor.

Det är svårt att få kontakt med de som företräder assistansanordnaren

När personlig assistans utförs kan många saker hända och många situationer uppstå där det är viktigt att snabbt kunna nå de som har ansvaret för assistansverksamheten. Om assistansanordnaren inte kan nås så kan det uppstå stora problem i assistansen. Det är därför viktigt att den som har ansvar och kompetens enkelt går att komma i kontakt med för dig som använder assistans för att assistansen ska fungera bra.

För att det ska vara bra kvalitet i assistansen behöver det kunna finnas en bra kommunikation mellan dig som assistansanvändare och assistansanordnaren. Assistansanordnaren har vissa krav om dokumentation av assistansuppdraget och ni behöver arbeta tillsammans med ett genomförandeplan. Det är därför viktigt att det finns möjlighet för dig som assistansanvändare att ha så löpande kontakt med assistansanordnaren.

Viktigt att kolla upp:

- Det finns etablerade rutiner och kontaktvägar för hur och när du ska kunna kontakta assistansanordnaren om det händer något som kräver omedelbar åtgärd
- Det finns etablerade rutiner för hur löpande kontakt ska ske, hur ni ska arbeta med genomförandeplaner och administration kring assistansen
- Det finns rutiner för hur man kan komma i kontakt med de som är ytterst ansvariga för verksamheten om det skulle krävas

Så här kollar du upp:

Be att assistansanordnaren beskriver vilka kontaktvägar som finns i olika situationer och att de berättar hur företaget arbetar med intern kommunikation. Be att få se vilka rutiner som finns för kommunikation i olika situationer.

Företrädarna är väldigt unga/väldigt gamla eller bor utomlands

Om de som driver verksamheten är väldigt unga, finns en risk att det inte finns den kunskap och erfarenhet som behövs för att bedriva assistans med god kvalitet. Det gäller särskilt om alla assistansanordnarens företrädare är väldigt unga. Väldigt unga företrädare kan också vara ett tecken på att företaget använder målvakter för att dölja de verkliga företrädarna.

Om de som företräder assistansanordnaren är väldigt gamla, finns en risk att verksamheten inte kan fortsätta bedrivas på ett bra sätt ifall någon avlider. Även här kan det vara så att företaget använder målvakter för att dölja vilka som egentligen står bakom verksamheten. Om företrädarna är väldigt gamla är det viktigt att säkerställa att de har en plan för hur den personliga assistansen ska kunna fortsätta bedrivas långsiktigt om de själva skulle välja att till exempel gå i pension eller avveckla verksamheten. Om företrädarna bor utomlands kan det vara svårt för dem att få tillräcklig insyn i verksamheten. Att det är väldigt unga/gamla personer eller personer som nyligen flyttat till

Sverige/bor utomlands kan ibland också vara en signal om att det är andra som egentligen bedriver verksamheten, det vill säga att det rör sig om så kallade målvakter.

Viktigt att kolla upp:

- Har de som företräder verksamheten haft möjlighet att skaffa sig tillräcklig kunskap och erfarenhet för att företräda verksamheten på ett bra sätt?
- Assistansanordnarens företrädarens ålder gör att de kan bedriva verksamheten under en lång tid framöver
- Företrädarna bor huvudsakligen i Sverige

Så här kollar du upp:

Uppgifter om assistansanordnarens företrädare hos Bolagsverket eller företagsinformationssidor innehåller oftast födelsenummer där det framgår vilket år personen är född:

<https://foretagsinfo.bolagsverket.se/sok-foretagsinformation-web/foretag>

Genom att kontakta Skatteverket kan du få uppgifter om var assistansanordnarens företrädare är folkbokförda.

Assistansanordnarens företrädare har vistats i Sverige under väldigt kort tid/har dåliga språkkunskaper

För att bedriva verksamhet krävs att man förstår alla lagar och regler och krav från myndigheterna och vad som krävs för att kunna bedriva personlig assistans med kvalitet. Om assistansanordnarens företrädare har bott väldigt kort tid i Sverige kan det vara svårt att ha hunnit lära sig tillräckligt för att kunna bedriva verksamheten på rätt sätt.

Det innebär också att de som företräder assistansanordnaren behöver kunna tillräckligt bra svenska. En god kommunikation är viktigt för att allt ska bli rätt och att du som assistansberättigad ska kunna ha en bra personlig assistans och därför krävs det ibland också särskilda språkkunskaper för att kunna kommunicera med sina kunder, legala företrädare och personliga assistenter.

Att personer som nyligen flyttat till Sverige är assistansanordnarens företrädare kan vara ett tecken på att rör sig om så kallade målvakter.

Viktigt att kolla upp:

- Assistansanordnarens företrädare har tillräckliga språkkunskaper för att företräda sig som assistansanvändare på ett bra sätt.
- Assistansanordnarens företrädare har bott och vistats i Sverige under tillräckligt lång tid för att kunna företräda assistansanordnaren i olika sammanhang.

Så här kollar du upp:

Träffa assistansverksamhetens företrädare eller andra som ansvarar för verksamheten för att se att de har tillräcklig kunskap och erfarenhet för att du ska känna dig trygg. Använd gärna IfAs frågeguide:

<https://www.intressegruppen.info/nyheter/artikel/frageguide-vid-val-av-assistansanordnare>.

Via Skatteverkets folkbokföringsverksamhet kan du (om personen till exempel inte har skyddade personuppgifter) få information om när en person flyttat till Sverige.

Assistansanordnaren har återkommande betalningsanmärkningar eller andra betydande skulder

För att kunna bedriva personlig assistans långsiktigt krävs en god ekonomi. De schablonbelopp som assistansersättningen baseras på har blivit allt snävare, det vill säga har inte räknats upp i samma takt som andra kostnader och då blir det extra viktigt för de företag som anordnar assistans att sköta ekonomin. Att ha återkommande svårt att betala sina kostnader kan vara ett tecken på att assistansanordnaren kan ha svårt att bedriva verksamheten på lång sikt. Om företaget har stora och återkommande skulder som inte betalats i tid, och särskilt om skulderna ökat senaste tiden kan det vara så att bolagets ekonomi kan komma att påverka utförandet av assistans. Det kan också leda till att bolaget tillslut inte kan betala löner till assistenter och andra anställda eller inte kan betala andra kostnader och att bolaget därför kan komma att försättas i konkurs.

Viktigt att kolla upp:

- Har assistansanordnaren flera och återkommande betalningsanmärkningar/skulder som inte betalats?
- Ökar assistansanordnarens skulder, det vill säga blir de fler eller utgörs av allt större belopp den senaste tiden?

Så här kollar du upp:

Det finns många kreditupplysningsföretag som du kan köpa information om eventuella betalningsanmärkningar (kreditupplysningar) ifrån. Du kan också ringa eller mejla Kronofogden och fråga och beställa registerutdrag avseende företaget på 0771-73 73 00 eller <https://kronofogden.se/e-tjanster-och-blanketter/skuldupplysning-om-nagon-annan>. Kronofogden skickar då uppgifter om eventuella skulder via post eller ger dig informationen via telefon.

Företaget går dåligt ekonomiskt

Att bedöma om ett företag går dåligt eller inte kan vara svårt. Att assistansanordnaren har ett minusresultat kan vara ett tecken på att det inte går så bra, men behöver inte vara det. Du kan behöva se resultaten för flera år för att se hur verksamheten har klarat sig över tid. En nystartad verksamhet kan också ha lite sämre resultat än en verksamhet som bedrivits några år.

Viktigt att kolla upp:

- Hur ser företagets ekonomiska resultat ut? Har det under flera år haft ett negativt resultat (verksamhetens kostnader har överstigit intäkterna).
- Har företaget behövt ta stora lån för att täcka kostnaderna?
- Finns det någon förklaring till varför företagets ekonomi ser ut som den gör?
- Har företagets företrädare en plan för hur det ska gå bättre för verksamheten?

Så här kollar du upp:

På företagsinformationssidor kan du få översiktlig information om hur många företag går ekonomiskt. Du kan också titta på information i årsredovisningar eller årsboksutdrag som du hämtar där ifrån, från Bolagsverket eller som du ber företaget skicka till dig. Under resultaträkningen i årsredovisningen kan du se om bolaget gått med överskott eller underskott. I balansräkningen kan du också se om företagets skulder ökat eller minskat under de senaste åren. Om företaget har gått minus (haft mer kostnader än intäkter) under flera år och det rör sig om stora summor, så är det

viktigt att fråga företaget om varför det går minus och hur företaget planerar för att det inte ska fortsätta bli så.

Om det är ett aktiebolag (AB) – bolaget har inte lämnat in årsredovisning i tid

Den som bedriver ett aktiebolag ska varje år göra en årsredovisning inom en viss tid och på ett korrekt sätt och också skicka den till Bolagsverket. Om ett företag inte sköter detta så kan det vara tecken på att företrädarna inte har tillräcklig kompetens eller inte har skött verksamheten korrekt. Det kan också vara så att man inte vill att det ska synas att bolagets verksamhet går dåligt. Har bolaget inte skickat in årsredovisningen i rätt tid får företaget först förseningsavgifter från Bolagsverket, och om det ändå inte kommer in med en årsredovisning kan Bolagsverket besluta om likvidation, det vill säga besluta om att avsluta bolagets verksamhet.

Viktigt att kolla upp:

- Bolaget har lämnat in en årsredovisning till Bolagsverket i tid
- Har bolaget fått påminnelse- eller förseningsavgifter för utebliven eller försent inkommen årsredovisning?

Så här kollar du upp:

En årsredovisning ska vara inne hos Bolagsverket ungefär sju månader efter att räkenskapsåret avslutats. På företagsinformationssidor kan du se information om bolag som hämtats från de senaste årsredovisningarna. Du kan också kontakta Bolagsverket och fråga om bolaget kommit in med den senaste årsredovisningen och om den kommit in i tid. Du kan kontakta Bolagsverket på 0771-670 670 och fråga om företaget tidigare fått påminnelse- eller förseningsavgifter för att de inte inkommit med sin årsredovisning i tid.

Företagets revisor har lämnat en kommentar i revisionsberättelsen

Om ett företag har en revisor har denne skyldighet att skriva i sin revisionsberättelse om den upptäcker att bolagets verksamhet inte skötts på rätt sätt. Det gör revisorn genom att lämna en kommentar/anmärkning i revisionsberättelsen ska ligga som en bilaga sist i ett företags årsredovisning. Det brukar då stå om till exempel företaget inte skött sina skattebetalningar/inte bokfört/lämnat in sin årsredovisning i tid eller om revisorn inte fått tillräckligt underlag för att kunna uttala sig om hur företagets verksamhet skötts. En kommentar/anmärkning från revisorn är en ganska kraftig markering mot att företaget inte skött sin verksamhet på rätt sätt.

Viktigt att kolla upp:

- Har revisorn fått tillräckligt underlag för att kunna utföra sitt uppdrag?
- Tillstyrker revisorn hur en eventuell vinst/förlust hanteras?
- Har revisorn anmärkt på att företaget inte skött någon del av sin verksamhet (till exempel inte upprättat årsredovisningen i tid/betalat skatter i tid)?

Så här kollar du upp:

För företag som skickar in sin årsredovisning till Bolagsverket kan du mot en kostnad få årsredovisningar skickade till dig. På olika företagsinformationssidor kan du också gratis eller mot en kostnad ladda ner årsredovisningar för dessa företag. Revisionsberättelsen finns längst bak i årsredovisningen. Du kan också be det företag du överväger att anlita att skicka årsredovisningar med bifogad revisionsberättelsen till dig direkt.

Företaget har ingen adress, eller adressen går till en postbox och det är oklart var verksamheten bedrivs

Det bör vara tydligt var assistansanordnaren har sitt kontor, var dokumentation förvaras och var man kan komma i kontakt med de som arbetar i företaget. Det brukar vara där företaget har sin adress. Vissa företag har en postbox dit de får sin post, och det ska då finnas en särskild besöksadress/verksamhetsadress där det går att besöka assistansanordnaren. Det är viktigt att det lätt går att hitta information om var verksamheten bedrivs, att det är tydligt var du kan komma i kontakt med din assistansanordnare och att det är en varningssignal om denna information är svår att få tag på.

Viktigt att kolla upp:

- Assistansanordnaren har en adress där du kan komma i kontakt med anställda och dess företrädare
- Det är tydligt vilken adress verksamheten bedrivs ifrån och var till exempel viktiga dokument som avtal och annat förvaras

Så här kollar du upp:

Företagets post- och verksamhetsadress bör du hitta på företagsinformationssidor och på företagets hemsida. Du kan också få uppgifterna mot en kostnad från Bolagsverket. Har företagen en postboxadress ska det samtidigt finnas en verksamhetsadress.

Bolaget har haft tillstånd under flera år, men assistansverksamheten har startat betydligt senare

Det förekommer att ett företag ansöker och får tillstånd men att assistansverksamheten inte kommer igång på flera år. Det händer också att personer köper ett företag som haft tillstånd länge utan att bedriva verksamhet. Det kan finnas helt rimliga förklaringar till att personer väljer att vänta med att starta sin verksamhet eller köper en verksamhet av någon annan. Men vi ser också att detta kan vara ett sätt för personer som tidigare blivit av med till exempel ett tillstånd att vara verksamma själva eller via så kallade målvakter.

Viktigt att kolla upp:

- Företaget har bedrivit assistansverksamhet under den tid det haft tillstånd
- Finns det en rimlig förklaring till att företaget inte har bedrivit assistansverksamhet under en viss period, inte startat verksamheten efter att den fått tillstånd?
- Är det samma företrädare för assistansverksamheten som när IVO prövade och beviljade tillstånd?
- Har IVO meddelat eventuella ändringar så som nya företrädare/adress?

Så här kollar du upp:

På tillståndsbeviset som du kan begära ut från IVO står det när verksamheten fick sitt tillstånd. Företag ska anmäla till IVO om det sker förändringar i vilka som är företrädare för assistansanordnaren. Kontrollera att IVO verkligen har aktuella uppgifter om vilka som är assistansanordnarens företrädare genom att kontakta IVO på 010-788 50 00.

På företagsinformationssidor kan du i många fall se om bolaget haft någon omsättning de senaste åren. Du kan också kontrollera om företaget registrerat arbetsgivaravgifter för sina anställda via Skatteverket [kontakta Skatteverket](#).

Om företaget haft tillstånd länge och inte startat verksamheten ännu kan det vara särskilt viktigt att kontrollera att det verkligen är samma personer bakom verksamheten som IVO prövade när de fick sitt tillstånd.

Företaget betalar ut en schablon för assistansomkostnader och kräver inget kvitto

Alla kostnader för den personliga assistansen ska kunna styrkas med kvitton. Annars kan det ses som felaktig användning av assistansersättningen och därmed återkrävas från dig som assistansberättigad. Du bör prata med verksamheten om vilka rutiner som finns kring assistansomkostnader.

Viktigt att kolla upp:

- Vad har assistansanordnaren för rutiner för utbetalning av assistansomkostnader.
- Begär assistansanordnaren kvitton för att kunna administrera och bokföra assistansomkostnader?

Så här kollar du upp:

Fråga assistansanordnaren hur de dokumenterar och administrerar utgifter kopplade till assistansen. Be att få se skriftliga rutiner för hur assistanskostnader hanteras.

Assistansanordnaren erbjuder assistansanvändaren bostad/semesterbostad eller att låna pengar om du väljer företaget som assistansanordnare

Ibland förekommer det att assistansanordnare erbjuder bostad eller semesterbostad om du väljer dem som anordnare. Detta anser IfA är mycket olämpligt. Assistansersättningen ska gå till kostnader för assistansen och inte annat. Genom att låta andra kostnader bekostas av assistansersättning bryter du därför mot de regler som gäller. Genom att ta emot förmåner så som bostad och semesterbostad av assistansanordnaren kan du också hamna i en beroendesituation till företaget som du anlitar. Du som assistansanvändare ska kunna vara fri att välja assistansanordnare, utan att det ska påverka var du bor eller om du får ha kvar din bostad. Om du är missnöjd med hur anordnaren sköter sitt uppdrag ska du kunna byta till någon annan verksamhet och inte vara tvungen att stanna kvar för att inte bli utan bostad.

Andra typer av ersättningar, lån eller bonusar direkt till dig som assistansanvändare är heller inte korrekt. Inte heller lån till anhöriga eller personliga assistenter.

Viktigt att kolla upp:

- Erbjuder assistansanordnaren förmåner som gör att du får svårt att byta anordnare om du skulle vilja?
- Erbjuder assistansanordnaren förmåner/bekostar saker som inte har direkt med assistansens att göra?

Så här kollar du upp:

Var vaksam om sådana erbjudanden framkommer när du har kontakt med assistansanordnaren. Läs på Assistansanordnarens hemsida och sociala medier.

Företagets hemsida har felaktiga fakta eller är dåligt uppdaterad

Om en hemsida inte är uppdaterad eller innehåller felaktiga eller gamla fakta så kan det vara ett tecken på att assistansanordnaren saknar tillräcklig kunskap för att bedriva verksamheten med god kvalitet och enligt de lagar och regler som gäller. Att hemsidan eller andra kommunikationskanaler så som sociala medier inte är uppdaterade kan också vara ett tecken på att aktiviteten i företaget har minskat, att engagemang hos assistansanordnarens företrädare minskat eller vara ett tecken på ekonomiska svårigheter för företaget.

Det händer också företag på sina hemsidor utan tillstånd använder myndigheters och andra organisationers loggor (till exempel IfAs logga som bara IfA Supporters får använda) och felaktigt uppger att de är certifierade av till exempel olika myndigheter/organisationer.

Myndigheter låter i nästan aldrig företag använda deras loggor på sina hemsidor, och det kan vara bra att kontakta den myndighet/organisation vars logga eller certifiering man hänvisar till för att kontrollera riktigheten i användandet.

Viktigt att kolla upp:

- Är hemsidan uppdaterad med aktuell information/refererar till aktuell lagstiftning och regler?
- Uppdateras hemsidor och eventuella sociala medier löpande eller har aktiviteten i princip avstannat sedan en längre tid?
- Stämmer information på hemsidor och sociala medier med annan information du fått av assistansanordnaren?
- Använder assistansanordnaren statliga myndigheters eller andra organisationers loggor på ett sätt som inte andra anordnare gör/som verkar tveksamt?

Så här kollar du upp:

Titta vilka kommunikationskanaler assistansanordnaren använder och vilken information som finns på dessa. Kontrollera att informationen är aktuell och överensstämmer med gällande lagstiftning och andra regler (här kan IfAs vägledning vara bra att kontrollera mot). Förekommer det att företaget använder myndigheters eller andra organisationers loggor och detta inte verkar förekomma hos andra.

Det saknas uppgifter på hemsidan om vem som står bakom verksamheten

Det bör vara tydligt vilka som bedriver assistansverksamheten, gärna med namn och bild och hur dessa du kan komma i kontakt med dessa. Det gäller både de som är assistansanordnarens företrädare men också andra personer som på olika sätt har ansvar för verksamheten. Det är också viktigt att organisationsnumret på företaget framgår av företagets hemsida, och att detta är samma information och organisationsnummer som står på tillståndsbevis och avtalshandlingar.

Viktigt att kolla upp:

- Förekommer det personer på hemsidan som inte verkar arbeta/ha någon koppling till assistansanordnarens verksamhet i praktiken?
- Framgår det tydligt vilket företag (företagsnamn, organisationsnummer och företrädare) som står bakom verksamheten?

Så här kollar du upp:

Titta på assistansanordnarens hemsida att det står vilka som är företrädare för verksamheten och vilka som har ansvar för olika delar av företagets verksamhet. Kontrollera att företaget har skrivit sitt organisationsnummer och att detta stämmer med det tillståndsbevis som du kan begära ut från IVO (utlämnanden@ivo.se eller via IVO:s växel 010-788 50 00).

Flera verksamheter med samma information på sina hemsidor/snarlika namn

Om du ser flera verksamheter som har i princip identisk information på sina hemsidor, liknande namn på verksamheterna och det är samma personer som verkar bedriva assistansverksamheten i dessa företag kan detta vara ett tecken på att det rör sig om en oseriös aktör. Det händer att en assistansverksamhet flyttas till ett annat företag med ett annat organisationsnummer om IVO inleder tillsyn eller återkallar tillståndet för en assistansanordnare. Det är inte alltid så att de som har anlitat assistansanordnaren får information om att verksamheten flyttats till ett annat företag, eller att verksamheten bytt ägare.

Viktigt att kolla upp:

- Kontrollera om assistansanordnarens företrädare också företräder fler assistansverksamheter med tillstånd hos IVO
- Kontrollera om det finns flera verksamheter med liknande namn och om det är samma information på dessa företags hemsidor

Så här kollar du upp:

Sök på nätet på assistansanordnarens namn och besök hemsidor med koppling till dessa företag. Kontakta IVO (utlämnanden@ivo.se eller via IVO:s växel 010-788 50 00) för att se om assistansanordnarens företrädare även andra assistansverksamheter som har eller som har haft tillstånd av IVO. Fråga också om det framkommit beslut om att åtgärda brister, allvarlig kritik eller andra åtgärder mot dessa verksamheter.

Kontrollera också om det finns ekonomisk information om de olika verksamheterna på företagsinformationssidor/Bolagsverket och Skatteverket för att se om det finns/funnits verksamhet i företaget sedan tidigare.

Assistansanordnarens avtal är otydliga/svårbegripliga och/eller allt för omfattande

Vad du och assistansanordnaren har kommit överens om gällande din personliga assistans ska vara tydligt för dig. Det ska också vara tydligt för dig hur du kan avsluta ert samarbete, det vill säga, hur du kan säga upp avtalet. IfA rekommenderar att assistansavtalet inte har längre uppsägningstid än 3 månader. IfA anser också att avtalen inte bör ha någon på förhand bestämd bindningstid.

Viktigt att kolla upp:

- Förstår du alla delar av avtalet, eller är det saker som är otydliga?
- Är avtalet utformat på ett sätt som begränsar din frihet eller ditt självbestämmande?
- Begränsar avtalet dina möjligheter att byta assistansanordnare på ett orimligt sätt (bindningstid/lång uppsägningstid)?

Så här kollar du upp:

Be att i lugn och ro få ta del av avtal och läs igenom dem noga själv i lugn och ro eller tillsammans med någon som inte företräder assistansanordnaren, innan du bestämmer dig för att skriva under.

Assistansanordnaren kräver omfattande fullmakter för "allt"

När du ger fullmakt till någon som ska kunna företräda dig i olika sammanhang så bör du inte ge en mer omfattande fullmakt än vad som är nödvändigt. Tänk också på att du anlitar assistansanordnaren för att utföra personlig assistans och inte en massa andra saker. IfA anser att en seriös assistansanordnare bör hålla sig till att anordna just assistans och inte utföra andra tjänster åt de som anlitar företaget, till exempel företräda assistansanvändaren i myndighetskontakter som inte är kopplade till assistansen, eller där du själv bättre kan föra din talan. I vissa fall kan det vara nödvändigt att ge assistansanordnaren en fullmakt att företräda dig t ex för att kunna hantera sjuklönekostnader i förhållande till kommunen för att du själv ska slippa vara involverad varje gång en personlig assistent varit sjuk. Om du skriver på en fullmakt för anordnaren rekommenderar IfA att den begränsas i tid, att den ges till någon viss person och att det är tydligt hur du tar tillbaka fullmakten eller när den inte längre är giltig.

Viktigt att kolla upp:

- Är de fullmakter som assistansanordnaren använder begränsade i tid?
- Hur omfattande är fullmakterna?

Så här kollar du upp:

Be att få se de fullmakter assistansanordnaren använder i sin verksamhet. Läs igenom dessa i lugn och ro och skriv inte på vid sittande bord.

Assistansanordnaren erbjuder gode män som är anställda av anordnaren

Vissa assistansanvändare har god man och det är inte alltid det finns någon anhörig eller person som känner den assistansberättigade väl som kan vara god man som kan åta sig det uppdraget.

Det förekommer att assistansanordnare erbjuder att anställda i företaget eller dess företrädare går in som gode män. IfA anser att det inte är förenat med att vara en seriös assistansanordnare. Att personer som är anställda av eller är företrädare för assistansanordnaren är gode män åt någon som dig som assistansanvändare innebär att du blir mindre självständig gentemot anordnaren. Det kan också uppstå intressekonflikter i att företräda dig som god man och arbetsgivaren/företaget. Detta upplägg binder assistansanvändaren till just en assistansanordnare på ett sätt som IfA inte anser är bra för assistansanvändaren, även om det inte är förbjudet. Du som assistansanvändare ska vara fri att välja annan assistansanordnare om du inte är nöjd och en god man bör inte vara anställd av eller vara företrädare för det företag du anlitar för att anordna din assistans och vara säker på att den som åtar sig uppdraget som god man ser till ditt bästa och dina intressen. Detta hindrar inte att det kan finnas anhöriga som är anställda som personliga assistenter eller arbetsledare, men den assistansberättigade bör inte vara beroende av verksamheten för att ha en god man.

Viktigt att kolla upp:

- Erbjuder assistansanordnaren anställda eller företagets företrädare som gode män för de som anlitar företaget för att utföra assistans?

Så här kollar du upp:

Fråga assistansanordnaren och läs information om vilka tjänster företaget erbjuder på till exempel assistansanordnarens hemsida.

Assistansanordnaren tillhandahåller inte utbildningar

Alla som är involverade kring den personliga assistansen måste få kompetensutveckling. Det gäller de personliga assistenterna, dig som assistansanvändare, eventuella företrädare och administrativ personal. Därför ska anordnaren se till att det finns möjlighet att gå utbildning. De behöver inte själva hålla utbildningar utan kan ordna utbildningar på annat sätt, men det ska finnas en plan för hur kompetensen ska upprätthållas och utvecklas.

Viktigt att kolla upp:

- Hur arbetar assistansanordnaren med att utbilda de som arbetar i verksamheten?
- Finns det möjlighet för dig som assistansanvändare att få fortbildning/kompetensutveckling?

Så här kollar du upp:

Fråga assistansanordnaren hur utbildning och kompetensutveckling sker löpande. Be anordnaren beskriva vilka kurser/utbildningar/kompetenshöjande insatser som har ordnats för de som är anställda och de som är assistansanvändare.